

V Ljubljani, mesca aprila 1938.

PROF. ALOJZIJ TAVČAR

D R. F. G Ő S T L

(Konec.)

1881. in 1882. je sprejel odgojiteljsko mesto na Gračarjevem turnu pri št. Jerneju, učil je sinova graščaka Karola Rudeža. — Jeseni 1882. se je vračal na Dunaj preko Ljubljane in Celovca, kjer mu je zelo ugajalo, ter se vozil po Vrbskem jezeru. — 6. novembra 1882. mi je pisal: »Človek z manjšo srčnostjo in zaupanjem bi moral obupati na mojem mestu. Vedno le učiti se in zopet učiti se. Ko vstanem, se spravim h knjigi in ostanem pri nji do opoldne, po kosilu pa ravno tako in ponavljam do večera, po večerji enako, kolikor časa je mogoče.« — 10. febr. 1883.: »da bi v kake družbe zahajal, mi ne pride na misel, občujem le z malimi in še s temi malokrat.« Iz št. Jerneja je pisal 3. junija 1883., da je začasno še odložil izpit. »Marsikomu se čudno dozdeva, da potrebuje ravno filozofija toliko časa k izvršenju svojih študij, a le kdor izkusi, ta vé.«

Ko sem osmošolec nekoliko kolebal, ali naj se odločim za študij medicine ali zgodovine (ki mi je vedno bila najpriljubljenejši predmet in jo še danes najraje prebiram), sem se o tem z njim posvetoval, mi filozofskega študija nikakor ni hvalil.

Leta 1883. sva se sešla na Dunaju, o božiču sem bil v Ljubljani, on je ostal v prestolnici in 31. decembra 1883. med drugim sporočil, da je obiskal božično razstavo v avstrijskem muzeju, ki ga je izredno zanimala.

1884. je prevzel odgojiteljsko mesto v Lvovu. Sporočal mi je, da so bili še vsi na letovišču v Črnjelovu, kjer je ostal mesec dni, do odhoda v Lvov. Ugajalo

mu je, vsi so bili zelo ljubeznivi in narodno zavedni, tudi v najvišjih krogih se govori samo v poljščini. — 4. avgusta 1885. mi je pisal, da čita »Slov. Narod«, »Slovana« in »Ljublj. Zvon«. »Sučem se veliko v krogu sorodnikov naše familije, včasih grem v kavarino, parkrat sem bil tudi v gledališču.« Iz Črnjelova je 1. oktobra 1885. poročal: »edina zabava je bila pretekli teden, ko sem se udeležil velikega lova. Bilo je 16 jezdecev. Ves čas sem bil le enkrat v Tarnopolu, ki je od tu 1½ milje oddaljen. To je pravo židovsko mesto.«

20. aprila 1886. mi je sporočal iz Lvova, da ostane v mestu do druge polovice junija, potem pa pojde v Črnjelov; pripravljali bo gojenca za izpite za višjo vojaško šolo — potem pa odide na kako gimnazijo v domovini ali drugod.

Zadnje pismo je datirano 3. februarja 1887. iz Ljubljane, kjer je postal učitelj na gimnaziji; pozneje je bil prestavljen kot profesor na ljubljansko realko, na kateri je ves čas nadalje služboval. V tem pismu pravi: »V tem norčavem predpustu sem tudi začel malo noretiti, obiskujem plesne veselice, Vodnikov bal, venček Edinosti, prihodnjo soboto venček in potem še maškarado.« Ker so tedaj na ljubljanske plesne prireditve zahajale tudi gospodične iz Kranja, se je najbrž tedaj seznanil z gdč. Prevčevo, katero si je izvolil za svojo zakonsko družico (obenem se je poročil njegov sošolec, magistratni uradnik E. Lah, z nevestino sestro). Z ženo je posejil Dunaj, kjer sem z njima preživel par veselih večerov.

Ko se je prof. Tavčar nastanil v Ljubljani, je kmalu ponehala najina korespondenca, saj je občeval z mojo rodbino in po nji je poizvedel on o meni in jaz o njem, istotako tudi pozneje, ko me je usoda zanesla v razne

Trgovcu in obrtniku zadosten kredit

Tema dvema je danes kredit potreben bolj kakor kdaj prej

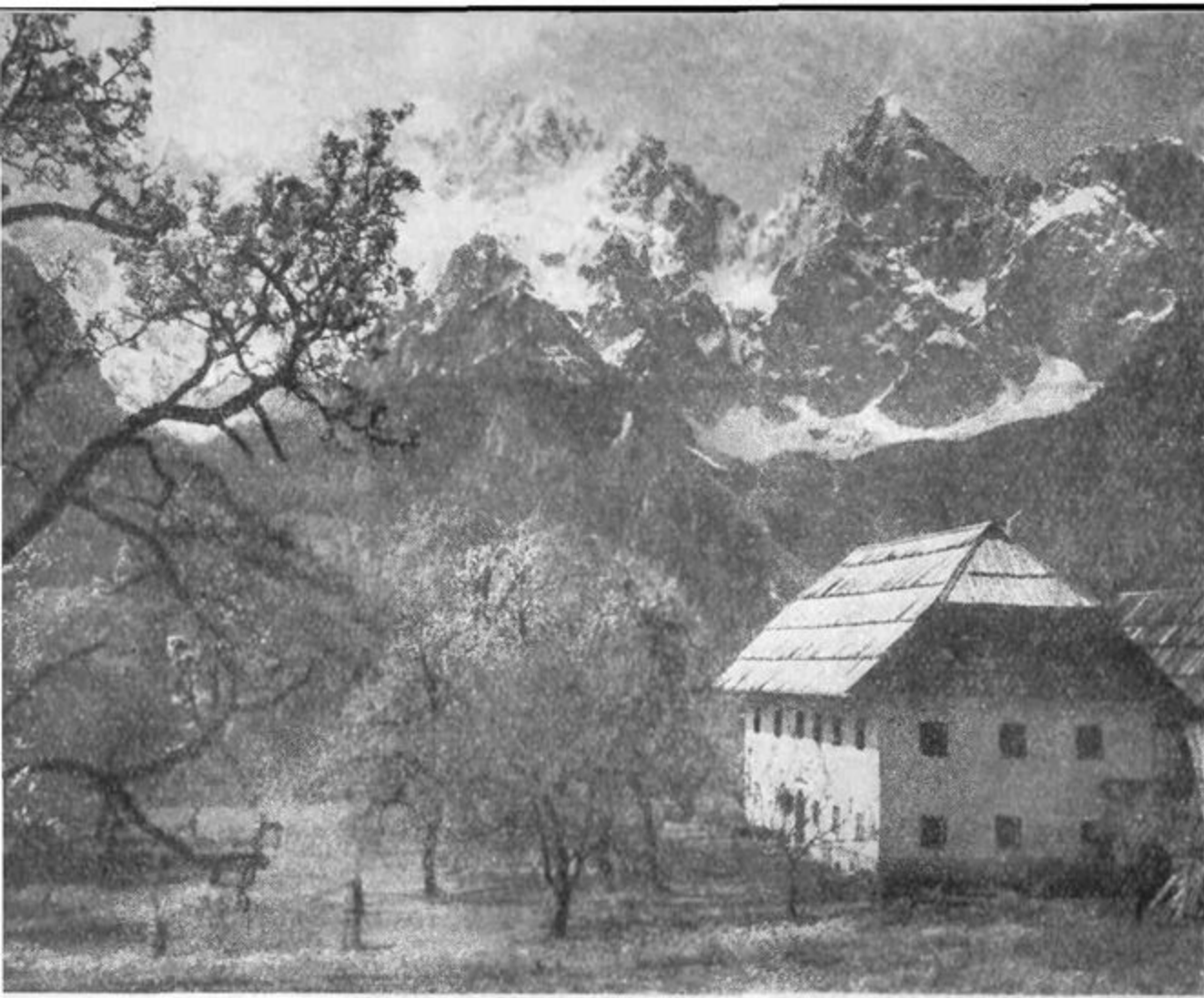
S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novembra leta 1908., ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov potrebne in kredita vredne osebe in tvrdke, zlasti pa tiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo

Časna denarna sredstva so znašala 31. decembra 1. 1932. din 2.801.332·84

Varnostni zaklad din 1.406.628·60

Rezervni zaklad din 995.976·18

Za vso Jugoslavijo: **KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE V LJUBLJANI**



POMLAD V MÄRTULJKU

FOTO CVETO ŠVIGELJ

Najboljši prijatelji planinca — dobra planinska knjiga!

Podpisana založba izda vsako leto 4 najlepše opremljene in bogato ilustrirane knjige iz domačega in tujega planinstva. Založba izbira knjige najskrbneje ter stremi za tem, da bo polagoma lahko izdajala samo odlična slovenska dela. Dosega tega cilja pa ni odvisna samo od nje, temveč v veliki meri tudi od naročnikov. Če hočemo imeti slovensko planinsko literaturo, potem podpirajmo vsako tako prizadevanje!

Za I. letnik so izšle naslednje knjige:

1. Dr. G. Renker: *Pet mož gradi pot.* — Roman iz Julijskih Alp. Prevedel P. Debevec.
2. Dr. K. Jug: *Zbrani planinski spisi.* — Odlično izvorno delo.
3. E. Rambert: *Svizec z ovratnico.* — Filozofski zapiski planinske živalce. Prevedel Pavel Debevec.
4. *Razni avtorji: V borbi z goro.* — Prekrasen izbor slavnihtujih alpinistov. Prevedel Janez Gregorin.

Za II. letnik (tekoči) izidejo naslednje knjige:

1. Dr. Jul. Kugy: *Iz mojega življenja v gorah (Julijske Alpe).* — Prevedla M. M. Debelakova.
2. Boris Režek: *Svet med Grintovci.* — Izvirno delo enega naših najboljših planincev.
3. W. Schmidtmann: *Stari gams.* — Pretresljiv življenjepismogočnega gamsa. Prevedel Pavel Debevec.
4. Dr. Janez Mencinger: *Moja hoja na Triglav.* — Najslavnejšedelo našega velikega pisatelja.

Naročnina:

V celo platno vezane letno din 240.— ali din 20.— mesečno.
V polusnje vezane letno din 300.— ali din 25.— mesečno.

Poleg tega lepe nagrade:

Kdor se z dopisnico naroči na knjige »Planinske matice«, dobi zastonj eno izmed navedenih slovenskih planinskih knjig:

1. Dr. H. Tuma: *Pomen in razvoj alpinizma.* Prodajna cena din 120.—.
2. Dr. M. Kajzelj: *Naš alpinizem.* Prodajna cena din 65.—.
3. R. Badiura: »Sto izletov« in »Zimski vodnik po Sloveniji«.

Prodajna cena din 50.—. Vse knjige so vezane v platno.

Prosimo, stopite v krog prijateljev naših planinskih knjig!

Založba »Planinska matica«, Ljubljana
Učiteljska tiskarna

kraje. — Priložnostno sva se sešla v Ljubljani, zlasti po vojni sva se tu večkrat videla.

Za časa vojne je doživel težek udarec. Njegov v ljubljanskih krogih izredno priljubljen sin Živko je padel na bojnem polju.

Zadnji čas je zelo opešal. Kratka, a mučna bolezen ga je ugrabila. — Velika udeležba pri pogrebu je sve-dočila, kako je bil spoštovan in priljubljen.

Vzgojeval je veliko število dijakov, katerim je bil vedno prizanesljiv in dobrohoten. — Bil je tih in miren značaj, ki se je posvečal šoli in le malo udeleževal javnega življenja; skromen, a vedno narodno zaveden Slovenec.

MOJI SOŠOLCI

D R. F. G Ö S T L

Po opisu profesorjev je naravno, da se spomnim tudi součencev. — Umevno je, da se onih iz prve dobe, zlasti ako se z njimi nisem pozneje več sešel, spominjam le temno ali da so celo povsem pozabljeni, ne vedoč, kaka jim je bila usoda in kam jih je zanesla življenjapot. Vendar pa lahko načrtam nekaj spominov na nekatere, ki so izostali iz gimnazije pred nami, zlasti na one, s katerimi sem se še pozneje srečal v življenju.

Že v vadnici in nato v gimnaziji mi je bil ljub prijatelj *Maks Homan* iz Radovljice. Po absolvirani 6. šoli je odšel na Dunaj v višjo artilerijsko oficirsko šolo (tehniško vojno akademijo) in sešla sva se zopet na Dunaju, ko je bil še njen gojenec. Bil je jako ljubezniv tovariš in vedno sem se veselil njegove družbe. Kot častnik je bil v raznih garnizijah v avstrijski monarhiji, potem pa je opustil vojaško službo ter se podal kot inženir v Bolgarijo. Od tedaj nisem mogel ničesar več poizvediti o njem.

Sošolec v vadnici je bil tudi *Jakob Kobilca*. Njegova sestra je postala znamenita slovenska slikarica. Po dovršenih spodnjih gimnazijskih razredih se je posvetil trgovski izobrazbi, ker je oče želel, da sodeluje in kasneje prevzame trgovino z dežniki. Napravil je tkzv. inteligenčni izpit za enoletnika prostovoljca. Kasneje je težko obolel; ko sem bil v Ljubljani na počitnicah, sem ga — bolnega — večkrat obiskal. Kako je upal, da ozdravi, a tuberkuloza je uničila mlado življenje. — Najboljši Kobilčev prijatelj je bil Janko Bleiweis. Ta dva sta osnovala nekako književno zadrugo. Takrat so mladi dijaki kar požirali »indijanerice«, katere je potjetni mladi knjigotržec in knjigovez Turk v velikem številu vrgel na trg v malih knjižicah s kričečo barvasto sliko na ovitku in prodajal po 10 in 12 krajcarjev. Naša dva podjetnika sta kupila za goldinar teh knjižic ter jih posojala po dva krajcarja v čitanje. Radi so porabljali tovariši priliko, ker so za denar, kar bi veljala ena knjižica, jih čitali pet ali šest. Ko sta si vrnila svoj osnovni kapital, sta iz doneskov čitateljev nakupovala zopet druge zvezke in tako sta končno imela celo skladovnico teh knjižic, katere sta čez par let, ko je ponehala čitateljska strast, pošteno razdelila med svoje abonente. Jaz nisem bil v krogu teh sošolcev, ker za to indijanarsko romantiko nisem imel pravega smisla, pač pa sem bil ves za-

ljubljen v »Babico« Božene Nemčeve (v Cegnarjevem prevodu), katero sem čital in zopet čital, da sem jo znal vso skoraj na pamet. — V slovenskem slovstvu spominja na indijanarice povest Andrejčkovega Jožeta (Podmilšaka) »Žalost in veselje«. Da je preprostemu narodu izredno ugajala, sem se uveril, ko sem v zimskih večerih dedovi družini (poslom), ko so po večerji odmolili rožni venec, čital kake pol ure razne povesti. Pri tej kar niso mogli pričakati nadaljevanj ter sledili berilu z največjo pozornostjo.

Tretji tovariš izza Tomšičevega učiteljevanja je bil *Ivan Krulec*. Bila sva si iskrena prijatelja in večkrat me je posetil na dedovem vrtu. V gimnaziji nas je zapustil, ko je vstopil v učiteljišče. Ko je postal učitelj na vadnici v Ljubljani, je z očetom biljardiral v kavarni »Evropa«, kjer sem bil, prihajajoč z Dunaja ali pozneje iz Gorice in Kromeriza, pogosto v njegovi družbi. Ko sem služboval na Studencu, me je — novoporočenec — z ženo obiskal in se je razvilo med najinima družinama prijateljsko občevanje. Krulec je bil izboren, obče priljubljen učitelj in blag človek. Podal je Slovencem najlepšo začetnico: »Moja prva čitanka«, po kateri se je tudi moja hčerka v slovenski šoli v Gorici učila branja. Ko smo prišli po vojni v Ljubljano, smo zopet obnovili prijateljsko občevanje. Smrt ga nam je ugrabila pred 10 leti.

V prvem gimnazijskem razredu sva se iskreno poprijatila s *Franom Knaflem*, ki pa je že drugo leto ostavil Ljubljano in se podal v Novo mesto. Dopisovala sva si nekaj časa, potem pa je to prestalo. Ko sem v tretji velikošolski počitniški dobi peš hodil po Gorenjskem z Bleda proti Kranju, me nenadno na poti zajame ploha, da si poiščem streho v najbližji kmečki hiši. Ko stopim v sobo, dobim ondi frančiškana, ki je ravno tako vedril. Spoznala sva se — bil je to tovariš Knafelj, ki mi je pripovedoval, da je pri frančiškanih v Kamniku v bogoslovju ter bo drugo leto pel novo mašo. V prijaznem pogovoru nama je potekel čas, da se je zopet zjasnilo, na kar sva odšla in se podala vsak v drugo smer. Vsa leta nisem o njem ničesar več slišal, šele ko sem služboval v Gorici, se nekoč mudil na dopustu v Ljubljani, sem zvedel po p. Placidu Fabijaniju, prijatelju naše rodbine in obče spoštovanem ljubljanskem priorju, da je p. Avrelij Knafelj, tedaj član njegovega samostana, imel nesrečo, da se je pri rezanju kurjega očesa hudo ranil in se mu je zastrupila kri, da so ga morali poslati v bolnico. Imel sem namen, da ga obiščem. Ne vem, kake ovire so povzročile, da tega nisem mogel takoj storiti — in tako se žal nisva več videla, udeležiti sem se mogel le njegovega pogreba.

Ivan Sonc ali Solnce, kakor se je pozneje pisal, se je še iz nižje gimnazije preselil v Ameriko in ondi postal duhovnik. V »Domu in svetu« sem videl njegovo sliko v skupini ameriških slovenskih duhovnikov in misionarjev, krepak in zastaven možak.

Tudi tebe, tovariš Lajoš (tako smo nazivali *Ludovika Böhma*) so »gnale muhe« v samostan h kapucincem! A že po enem letu je dal redovništvu slovo in se vrnil na gimnazijo. S tem je izgubil eno leto ter maturiral za nami. Na Dunaju, kjer je študiral filozofijo, smo se zopet sešli. Služboval je v nekaterih slovenskih mestih ter potem postal profesor na pomorski akademiji na Reki. Po prevratu je bil ravnatelj srednje tehnične šole in pozneje trgovske akade-

Prvi slovenski
glasbeni
življenjepis!



PROF. L. M.
ŠKERJANC

EMIL ADAMIČ

Življenje in delo slovenskega glasbenika

Emil Adamič je bil najbolj priljubljen slovenski skladatelj, ki je napisal nad tisoč skladb, pretežno zborov, in z njimi postavil temelje slovenski zborovski glasbi. Njegova nenadna smrt je pretresla vse ljubitelje lepega petja, ki so od njegove izredne plodovitosti pričakovali še in še novih melodij. Usoda nam ga je vzela v polnem življenju in mu iztrgala neumorno pero; zapustil pa nam je ogromno zakladnico, iz katere bodo črpali še pozni rodovi v slavo in ponos slovenske glasbe.

Razumljivo je bilo ogromno zanimanje za skladateljevo delo že za življenja; povečalo se je po smrti, ko je njegova zapuščina postala tako rekoč narodni zaklad. Založba »Ivan Grohar« v Ljubljani se je zatorej odločila, da se odzove splošni želji in izda knjigo, ki bo na našem knjižnem trgu prvo priložnost življenjepisa slovenskega skladatelja sploh. Da bi bila knjiga kar najpopolnejša in hkrati priročnik za vse interesente, se založba ni strašila opremiti jo po vseh vidikih modernih biografij, kakršne imajo drugi narodi. V avtorju knjige, profesorju Lucijanu M. Škerjancu, je našla sodelavca, ki je kar najbolje usposobljen po vsem dosedanjem glasbenem in kritičnem delovanju napisati izčrpno biografijo velikega rojaka. Po njegovem načrtu ima knjiga te-le dele:

I. Uvod.

II. Skladateljevo življenje v štirih poglavjih: 1. Mladost, 2. Služba, 3. Vojna leta, 4. Zorenje.

III. Človek in značaj.

IV. Delo.

V. Popoln seznam vseh Adamičevih tiskanih in rokopisnih skladb.

Knjiga obsega okoli 240 strani, tiskana je na najfinem papirju ter je bogato ilustrirana. Da omogočimo nabavo prav vsakemu, ki se zanima za slovensko glasbo, smo določili ceno na din 125—, plačljivo tudi v 5 obrokih po din 25—. Knjiga je vezana v polusnje in opremljena po najmodernejših tiskarskih in knjigoveških načelih. Broširane izdaje ni, ker bo knjiga predstavljala trajno vrednost v naši literaturi kot prva slovenska glasbena biografija velikega formata.

Prosimo — pomagajte graditi našo domačo literaturo in naročite si knjigo z dopisnico.

Založba »IVAN GROHAR«

Ljubljana, Učiteljska tiskarna



FRANC GOLOB

LJUBLJANA, WOLFOVA ULICA

SPECIALNA ZALOGA
KUHINJSKE POSODE
IN GOSPODINJSKIH
POTREBŠČIN

Telefon št. 2781

Ustanovljena leta 1899

Zavodi, bolnice,
hoteli, gostilne,
restavracije, go-
spodinje in ne-
veste imajo pri-
nas na razpolago
najpopolnejšo
zalogo te stroke

mije v Ljubljani, za katere ustanovitev si je pridobil obilo zaslug. Bil je tudi organizator velesojma in honorarni profesor ljubljanskega vseučilišča. Pisal in predaval je zlasti mnogo o naših trgovinskih in eksportnih zadevah. 1930. je šel v pokoj. Bil je jako agilen in živahen ter ljubezniv družabnik. Zadnjič sva se slučajno sešla v tramvaju, ko se je vozil na kolodvor, da se odpelje v svoj Tusculum, v Mirno na Dolenjskem. Vabil me je, naj ga tam obiščem ter ni mogel prehvaliti, kako je tam lepo in mirno življenje. A kratko potem sem čital, da je ondi obolel in umrl 15. marca 1935.

V 7. šoli nas je ostavilo več sošolcev. — Viktor Klinar, Radovljčan, je vstopil v poštno službo. Ko sem v novembru 1900. bival nekaj dni v Trstu, sem se v kavarni sešel z več Slovenci, med njimi je bil tudi tovariš Klinar, ki je takrat služboval pri poštnem ravnateljstvu v Trstu.

Tovariš Nikolaj Stazinski je konec 7. šole zapustil Ljubljano ter se podal v Novo mesto, ker je hotel na vsak način napraviti maturo z odliko, kar mu je, dasi odličnemu dijaku, bilo ondi bolj gotovo kakor v Ljubljani. Postal je duhovnik nemškega viteškega reda ter pastiroval po raznih slovenskih krajih. Ob njegovi smrti sem čital v »Slovincu«, da je bil sicer zaslužen duhovnik, vendar »nestalen in vihrav«. Najbrž ni našel onega zadovoljstva v stanu, katerega si je želel in iskal.

Zapustil nas je tedaj tudi Jos. Sadnikar ter se podal na Dunaj študirat živinozdravništvo (za kar takrat še niso zahtevali 8 razredov z maturo). Ko je postal ži-

vinozdravnik v Kamniku, je z vso vnemo zbiral starine in osnoval prav bogat in znamenit muzej, katerega mi je pri obisku prav ljubeznivo razkazal. Vsakemu, ki se zanima za naše starine, ki so narodno kulturno velikega pomena, svetujem, da si ogleda njegove bogate zbirke. Izredno prijazen lastnik bo gotovo rad ustregel in razkazal svoj v istini zanimiv muzej.

PEŠ PO SLOVENIJI L. 1828.*

A D A L B E R T J. K R I C K E L

4. novembra 1828.

Odhod iz Zagreba. Brežice

Zvedrilo se je, ko sem se podal na pot in kot prijatelj goratih krajev po cesti proti Ljubljani. Precej dobre volje sem hodil svojo pot, kjer so me na desni spremljale vinske gorice in gozdovi, na levi pa ljubka Karlovska ravnina. Pred seboj sem imel Okič, 4000 čevljev visoki hrib, in gorovje Julijskih Alp. Kmalu sem bil sredi prijetne široke doline, okoli in okoli obdane z gorovjem, in visoki Okič se tu zgubi pred še višjimi gorami. Te gore, nato pa lepa, majhna ravnina, posejana z mnogimi kraji in gradovi, prav posebno zaljšajo pokrajino. Barona Raucha grad Lužnica in na hribu stoječi grad Mokrice, last grofa Auersperga, napravljata prav prikupen pogled. Komaj sem prišel čez most čez reko Sotlo, sem bil že v še krasnejši dolini Celjskega okrožja, v večno lepi Štajerski. Tu prebivajo Slovenci (avtor pravi: Wenden). Kraj se za krajem vrsti. Povsod zagleda oko cerkve in stolpe. Mestece Brežice se ne prikaže prej, preden nisi tam, ker ga dolg grič skriva očem. Zares sem bil presenečen ob nenavadnem pogledu na to mestece, ki leži ob Savi. Najprej greš mimo starinskega gradu z mnogimi stolpi, nato pa prideš na dolgo cesto, kjer ima skoraj vsaka hiša stolp ali strelovod. Sejem je bil in, čeprav so ljudje še tako dobro mislili, nisem mogel najti dobrega stanovanja. Šel sem torej v grad, kjer je uslužni gospod oskrbnik Murmayer napravil moji zadregi kraj. Župna in frančiškanska cerkev imata nekaj okrasa. V gradu, ki je z vsem gospostvom last gospoda deželnega glavarja grofa Atemsa, je

* Adalbert Jožef Krickel je bil 1791. rojen na Dunaju, kjer je študiral filozofijo, bil računski uradnik in l. 1847. tudi tam umrl. Posebno veselje je imel za tuje jezike in popotovanje. Tako je peš prehodil vse tedanje Avstrijsko cesarstvo in svoj potni dnevnik l. 1830. objavil v treh zvezkih svoje knjige: »Fuszreise durch den grössten Theil der österreichischen Staaten in den Jahren 1827, 1828 bis Ende Mai 1829, und zwar: durch Ungarn, Siebenbürgen, die Militärgränze fast in allen Theilen, sammt einem Ausfluge in die Walachei, dann durch Sirmien, Slavonien, Croatien, Krain, Friaul, das Küstenland, anz Oberitalien und Tirol, Salzburg und Oesterreich ob, und unter der Ens. In wissenschaftlicher und gemeinnütziger Hinsicht unternommen von Adalbert Joseph Krickel. In Form eines Tagebuches, als ein Gemeingut für alle Menschen herausgegeben. Wien, 1830. Gedruckt und zu haben bei M. Chr. Adolph.« Ker je v potopisih tudi marsikaj za nas zanimivega, priobčujem popotovanje skozi Slovenijo v prevodu z nekaterimi potrebnimi opombami.

Ante Gaber.

l. 1590. stanoval neki Frankopan, kakor na nekem hodniku še priča zelo lahko čitljiv napis. Spomina vredna je tu stara dvorana s freskami, ki je dolga 57 korakov.

5. novembra 1828.

Kostanjevica. Novo mesto. Prigode tamkaj

Lep, veder novembrski dan je pospeševal moje nadaljnje popotovanje. Zapustil sem ljubke Brežice, se prepeljal čez Savo¹ in korakal proti Krški vasi,² kjer so me ustavili zaradi ogrskega tobaka.³

Tedaj sem bil na Kranjskem, kajti, kakor popotnik pride po mostu čez Savo, je že zapustil Štajersko. Proti *Kostanjevici* je bolj obraščeno in neobdelano. Kostanjevica je mestece, tako majhno kakor Meissau v Avstriji. Naslonjeno je na visok hrib, reka Krka pa mestece zapira z vseh strani, da leži na otoku. Tukajšnji grad je nekdanji cistercijanski samostan, sedaj je pa vse samo gospostvo verskega sklada in sedež kameralnih uradnikov. V teh krajih se pričenjajo visoki Gorjanci, ki obetajo slabo soseščino, ker se vlečejo prav v turško Hrvatsko.⁴

Leta 1736. so prišli roparji čez gorovje, izropali samostan, grdo ravnali z menihi in jih ranili ter zagrešili vse grozote hudobije. V cerkvi se vidi nagrobni

¹ Sau- oder Savestrom — v originalu.

² V originalu Mückendorf namesto Munkendorf.

³ Hrvatska meja je bila hkrati carinska meja in glavna carinarnica je bila na Jesenicah na Savi blizu Brežic.

⁴ Mišljena je vojna granica proti Bosni.

napis Bernarda, vojvode koroškega, in njegove žene Judite,⁵ ustanovnikov kloštra.

V okolici mesta je božja pot Marije dobrega sveta. Zabavno je za popotnega, ko skoraj vsake četrte ure pride v kraje, ki so seveda zgrajeni prav po svoje. Cerkev skoraj vedno stoji na samem in hiše so raztrošene povsod naokrog. Velika redkost je, da bi videl skupaj zidano vas.

Svet od Kostanjevice proti Novemu mestu je večidel obraščen in neobdelan. Od vasi Šent Jerneja pojenjuje pokrajinska lepota in preden prispeš v Novo mesto, moraš skozi dve uri dolg gozd, ki pred kratkim še ni bil varen ter je mrk in neprijazen.

Novo mesto je na hribu. Reka Krka ga loči od nizko ležečega predmestja.

Novo mesto se imenuje tudi Rudolfovo, ker je bilo zidano pod Rudolfom VI., vojvodo avstrijskim, ko mu je l. 1365. v pismu svoboščin dal ime Novumestus. Mestna župna cerkev je precejšnje velikosti. Podoba v velikem oltarju, sv. Miklavž, priča za dobrega umetnika.⁶

7. novembra 1828.

Trebnje. Pot do Višnje gore

Od Novega mesta gre venomer navkreber, deloma po neobdelanih, divjih krajih, deloma čez višine z razgledom v majhne, lepe doline. Cesta gre tu večkrat

⁵ Jute.

⁶ Potopisec precej pozna umetnost, saj je slika vsaj delo Tintorettove delavnice.

UMETNI LED

iz pitne vode

se dobi v **MESTNI KLAVNICI**

na licu mesta po din 3.— kos (kg 12·50)

Ako potrebujete

tiskovine, kataloge, ilustracije, prospekte in se ne morete odločiti, v kakšni tehniki naj se izdelajo, se blagovolite obrniti na

Jugoslovansko tiskarno

V LJUBLJANI

Brzojavni naslov:
JUGOTISKARNA LJUBLJANA

Umetniški grafični zavod v katerem so zastopane vse moderne grafične panoge. — Vsa grafična dela se izvršujejo lepo, solidno in po zmerni ceni

BAKROTISK, OFFSET- IN
LITOGRAFSKI TISK
K L I Š A R N A
TISKARNA ZA KNJIGO-
IN UMETNIŠKI TISK

čez 900 čevljev visoka hribovja z razgledom po drugih hribih in gričih, ki na njih vrhovih kraljujejo lepe, čedne cerkvice. Zrak je bil danes mrzel in je tako rezal, da nisem mogel zdržati v svoji lahki obleki. Pri Trebnjem je hribovje spet nižje. Ta raztrošeno ležeči kraj ima grad, ki je bil menda rodni grad nekdanjih grofov Trebanjskih. Pot na Višnjo goro je zaradi mnogih krajev z mnogimi zvoniki in gradovi ter cerkvami po hribih naokrog spet prijetna. Da ga posebej omenim, zasluži kraj Stična. V bližini naletiš po hribih na mnogo jam in špilj, ki so v njih kapniki. Glavna znamenitost Stične je pa posebna ribja vrsta, ki jo najdemo v bližnji vasi Vir, kakor tudi v vseh drugih podzemeljskih jezerih Kranjske. Kranjci jo imenujejo »zheloves'ca riba« (človeška riba) zaradi njenih prstom podobnih nog in zaradi njene mesene barve. Oči ni videti nobenih in vendar beži pred dnevno svetlobo. Podnevi je skrita, ponoči pa plava okrog in prihaja večkrat tudi na suho, njena dolgost je pa 10 do 12 palcev.

Mnenje, da je ta žival samo ličinka kake velike, neznane, v mnogih apnenčevih jamah Kranjske živeče živali — ker njene noge niso v skladu z njeno ostalo organizacijo in ker bi bila brez njih popolna riba, ne velja. Proteus auquinus,⁷ ta čudež prirode, je popolna žival posebne vrste. Ista neskončnost, vsegamogočnost in modrost, ki je kamelo in noja opremila za puščavo Afrike, kita za Polarno morje, morskega konja⁸ in

⁷ Pr. auguineus.

⁸ Najbrž misli mroža.

belega medveda ustvarila za arktični led, je tudi Proteja dala globokim in temnim jezerom Ilirije, žival, ki ji navzočnost svetlobe ni bistveno potrebna in na zraku in v vodi, na površini skale ali v globini blata enako živi.

8. novembra 1828.

Višnja gora

Višnja gora leži zelo visoko; po polževo⁹ zavita pot pelje na mestni trg.

Višnja gora (Weichselberga, Vischnagora³⁰ v deželnem jeziku) je bila z Aemono (Ljubljano) hkrati zidana l. 152. po Kr. r. Visoko gori v razvalinah ležeči grad ima svoje ime po imenitem rodu gospodov Višnjegorskih. Okus je bil zares poseben, da so se ugnezdili na tej visoki, strmi skali. Zanimivo pada v oči in, če premislimo, menda ni bil okus, temveč varnost pred sovražnimi napadi temu vzrok. Dolgo je cvetel ta hrabri rod. Leta 1177. je prebival v gradu hrabri Albreht. Leta 1282. Viljem in 1385. Rudolf Višnjegorec, 1581. je pa rod izumrl. Grad je razpadel in sedaj je tu sezidan nov grad, ki so bili njega posestniki za Višnjegorci grofje Celjski, sedaj je pa lastnik knez Auersperg.

⁹ Kako nedolžno nevednega se tujec dela pri namigavanju na višnjegorskega polža! Poučili so ga gotovo ljubljanski prijatelji, drugače se pa poslužuje Valvasorja.

¹⁰ Tudi tu spoznamo Valvasorja.

Lekarna »Pri angelu«

Dr. G. PICCOLI

LJUBLJANA

Tyrševa cesta 6

Nasproti nebotičniku

Telefon šte. 28-35

Najmoderneje urejena lekarna. Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. / Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. / Izdeluje malinovec najboljše kakovosti (na malo in na veliko). Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.



Naročila točno, po povzetju

9. novembra 1828.

Prihod v Ljubljano

Vreme je bilo danes spet zelo mrzlo. Vlekla je burja, da so mi zatele roke, ker sem bil brez rokavic. Od Višnje gore je šlo vedno višje in višje čez visoko hribovje po gozdovih in hostah, naposled pa spet navzdol. Gosta megla me je pripravila ob marsikako ljubko stvar. Presenečen sem bil, ko sem po predmestjih Ljubljane in ko sem naposled prišel v mesto samo, zagledal čedne, snažne hiše in si pri tem slabem vremenu, ko sta se menjavala sneg in dež, niti čevljev nisem umazal z blatom. Nebo me je peljalo v gostilno »pri Jelenu«, ³¹ k vdovi, kjer sicer večerje nisem pocieni plačal, pač pa prenočišče.

10. novembra 1828.

Ljubljanske znamenitosti

Slabo vreme je trajalo dalje; zaradi megle sem skozi svoje okno komaj videl Grad. Ker je popoldne postalo znosnejše, sem si ogledal nekatere posamezne dele mesta. Reka *Ljubljanica* teče po sredi skozi mesto. S kramarijami posajeni most in drugi manjši vodijo čez to reko. Proti stolnici je ob njej drevored, ki ga zaljubljeni sprehajalci imenujejo drevored vzdihov.¹² Najlepši trg je Kapucinski trg,¹³ ki ima ime po nekdanjem samostanu in deli mesto od enako imenovanega predmestja. Na njem je gledališče,¹⁴ kavarna, lepa Zvezda in zaradi svoje lepe arhitekture imenitna cerkev Matere božje¹⁵ z uršulinskim samostanom. Kapucinskega predmestja se kar brez presledkov dotika mesto, ne da bi ju ločil zid.¹⁶ V lepi Gosposki ulici so lepa poslopja in palača Nj. Ekselence guvernerja.¹⁷ Gosposke ulice se dotika Novi trg, majhen trg s krasotno deželno hišo¹⁸ in večimi plemiškimi poslopji ter policijsko direkcijo. Nedaleč odtod vodi tudi tako imenovani Čevljarski most na Mestni trg,¹⁹ kjer uzreš najlepše hiše mesta. Na italijanski način s preddvorjem²⁰ je zgrajena mestna hiša. Pred njo stoji krasen, l. 1700.²¹ postavljeni vodnjak s 36 čevljev visoko piramido in štirimi²² kolosalnimi figurami, ki jih je slavni italijanski stavbenik Fran *Robba*²³ izdelal mojstrsko. Iz različnih odprtih skaklja najčistejša in najboljša voda. Nekaj korakov gor in stojimo pred stolno cerkvijo.

¹¹ Gostilna »pri Jelenu« je stala na Šentpeterski cesti tam, kjer je sedaj levi ogal Resljeve ceste, ki je tedaj še ni bilo. Lastniki Jaleni so bili prav zavedni Slovenci.

¹² Seufzerallee.

¹³ Sedanji Kongresni trg.

¹⁴ Kjer sedaj stoji Filharmonija.

¹⁵ Nunska cerkev je prav za prav posvečena sv. Trojici.

¹⁶ Ker so mestni zid z Vicedomskimi vrati že podrli.

¹⁷ Dež. dvorec, kjer je sedaj univerza.

¹⁸ »Lontovžem«, kjer je sedaj Kmetijska družba, nasproti je bila pa policijska direkcija.

¹⁹ In die Platrgasse.

²⁰ Z arkadami.

²¹ Dobrega pol stoletja pozneje!

²² Tudi tu se je zmotil, ker so samo trije velikani, ki naj bi predstavljali tri glavne kranjske reke: Savo, Ljubljanico in Krko, toda umetniku je bilo gotovo samo za kompozicijo.

²³ Kipar, ki ga pa pisec morda zato imenuje stavbenika, ker je razen vodnjaka postavil tudi več oltarjev, torej rešil več arhitektonskih nalog, se je seveda pisal Robba.

(Dalje prihodnjič.)

IVAN GROHAR



Knjiga

IVAN GROHAR

Tragedija slovenskega umetnika
SPISAL ANTON PODBEVŠEK

je izšla v počastitev petindvajsetletnice Groharjeve smrti. To je biografsko delo velikega obsega v kvartnem formatu (19,50 × 26 cm) z Jakopičevim uvodom. Knjigo krasi okoli 12 večbarvnih in okoli 36 enobarvnih reprodukcij izbranih Groharjevih del, dalje vse obstoječe Groharjeve fotografije in njegov faksimile, potem deset fotografij doslej neznanih in najvažnejših dokumentov, celotni seznam Groharjevih del in stvarno kazalo. Knjiga obsega okoli 363 strani in je tiskana na najboljšem umetniškem papirju. Opremil jo je arch. ing. Bojan Stupica. Cena din 300.—. Knjigo smo pogrešali dolgo vrsto let. Saj se je že takoj po Groharjevi smrti poudarjalo, da bi bila dolžnost slovenske dežele, da izda monografijo o Groharju (naša dežela je po večini agrarna in vse delo Groharjevo je visoka pesem slovenskemu oratarju), da izve vsa Slovenija, kaj smo z Groharjem izgubili in kako dragocen zaklad za ves slovenski narod je njegova umetniška zapuščina.

Naročniki »Kronike« imajo pri naročilu te knjige din 50.— popusta, ako naroče knjigo najkasneje do 1. junija 1938. Pri naročilu blagovolite pripomniti na dopisnici, da ste naročnik »Kronike«. Knjiga je dragocena tembolj, ker se bo zbirka naših umetnikov nadaljevala.

ZALOŽBA IVAN GROHAR
LJUBLJANA — UČITELJSKA TISKARNA

NAJVEČJI SLOVENSKI DENARNI ZAVOD



MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Lastne rezerve nad din 26,000.000.—

Prirastek novih vlog v januarju 1938.
din 14,075.000.—

Prirastek novih vlog v februarju 1938.
din 10,694.000.—

Prirastek novih vlog v marcu 1938.
din 10,572.000.—

Vloge so vsak čas razpoložljive

Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V Ljubljani, mesca junija 1938.

MOJI SOŠOLCI

D. R. F. G O S T L

(Nadaljevanje)

Od součencev v vadnici pod Tomšičem naj omenim še *Augusta Reicha* in *Emanuela Josina*. Oba sta službovala pri finančni direkciji ter živita kot upokojenca v Ljubljani. — Od poznejših se naj spomnim še *Frana Gärtnerja*, ki se je pozneje prekrstil v *Gorazda*. Posvetil se je učiteljstvu ter bil tudi kot upokojenec neumorno delaven. Poučeval je v gostilničarski zadrugi in imel na domu privatne trgovinske tečaje. Umrl je pred dvema letoma.

Ko sem po novem letu 1907. nastopil službo primarija voditelja v zavodu Studenec, je bil za župnika v Devici Mariji v Polju Matija Kolar, izredno ljubezniv mož, ki je postal pozneje kanonik v Ljubljani. — Ko sem se na jesen ženil, sem se oglasil pri njem radi običajnega izpraševanja. Poklical je: »Mica, prinesi liter najboljšega na mizo!« ter sva pričela pomenek o tem in onem. Čas je hitel, spomnil sem ga na svoj namen, a odvrnil je: »Dobro vem, da ste v gimnaziji vedno imeli odlične rede iz verouka, povsem nepotrebno je, da bi vas kaj spraševal,« in zapisal je, da sem najbolje poučen. — Naslednje leto je odšel v Ljubljano in njegov naslednik je postal *Ivan Müller*, doma iz Žabnice nad Škofjo Loko, ki je bil, prišedši iz tedaj nižje gimnazije v Kranju, do 8. razreda moj sošolec. Župnikoval je pozneje pri Sv. Heleni ob Savi. — Umevno, da sva bila v prijateljskem razmerju. — Krstil je oba moja otroka in sicer na domu, za kar je izposloval dovoljenje pri knezoškofijskem ordinariatu. Pri krstnem obedu je

imel lepa govora. — V poznejših letih sem ga priložnostno obiskal. V vojnem času mi je poslal par dopisnic v Kromeriž. — Hranim še ono, ki kaže slovesnost blagoslavljanja največjega zvona na Kranjskem, žal, da se je le malo let glasil, kajti kakor mnoge druge, so tudi tega rekvirirali in razbili. Pred tem neslavnim koncem ga je dal župnik še upodobiti na razglednici ter jo tudi meni poslal v spomin.

Izmed sošolcev, došlih iz Kranja, naj omenim še *Cirila Pirca*, mnogoletnega zaslužnega župana rojstnega mesta Kranja in vrlega narodnega delavca. — Zaradi bratove smrti je moral prekiniti juridične študije, da je prevzel znano domačo trgovino.

Ko sem 1927. s svojim sinom gimnazijcem peš potoval iz Ljubljane po Dolenjskem in po Beli Krajini, sem v staroznani Višnji gori pozdravil župnika *Konrada Teksterja*, ki je bil par let moj sošolec. Bil je zelo vzradoščen ter naju pridržal pri kosilu. Tudi njega krije že par let črna zemlja.

*

Naš gimnazijski razred je bil zelo mnogoštevilen, prvo leto je štel 61 učencev; potem so nekateri odpadli, drugi prihajali, tako da se je število le neznatno krčilo. Šele v 6. šoli so združili oba oddelka, našega per nefas slovenskega nazivanega in nemškega, saj je tudi »slovenski« bil germanski. V 8. nas je maturiralo 48. O teh, živečih in umrlih, hočem prihodnjič podati nekaj črtic.

Bili smo vedno res vzgledno kolegialni, najboljši tovariši in prijatelji; tudi narodnostnega nasprotstva nikdar nismo poznali, dasi je to vladalo v veliki meri v vsem javnem življenju in dasi smo bili za svoj rod zelo navdušeni. — Vedno smo se veselili kakega slu-

Trgovcu in obrtniku zadosten kredit!

Tema dvema je danes kredit potreben bolj kakor kdaj prej

S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novembra leta 1908. ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov potrebne in kredita vredne osebe in tvrdke, zlasti pa tiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo


Časna denarna sredstva so znašala 31. decembra 1. 1932. din 2,801.332-84

Varnostni zaklad din 1,406.628-60

Rezervni zaklad din 995.976-18

Za vso Jugoslavijo: **KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE V LJUBLJANI**

UMETNI LED



iz pitne vode

se dobi v **MESTNI KLAVNICI**
na licu mesta po din 3.— kos (kg 12.50)

čajnega svidenja, vendar žal ni prišlo do skupne proslave obletnic mature prej nego po 40 letih. In takrat je zavlada tako prisrčna okrepitev stare kolegialnosti in prijateljstva, da smo sklenili, da se odslej snidemo vsakih 5 let. 40 letnico smo proslavili v Ljubljani, udeležil se je od profesorjev dvorni svetnik Šuklje, pismeno so nas pozdravili dr. Svetina, Vođušek in Pleteršnik, zadnji s svoje smrtne postelje.

45 letnico smo proslavili na Bledu, 50 letnico zopet v Ljubljani in tu v Ljubljani, ako Bog da, se snidemo tudi k 55 letnici. — Danes ne živi nobeden naših profesorjev več, tudi naše vrste postajajo vedno redkejše, dasi moramo imeti število (v poletju 1938.) živečih — 21 — za izredno veliko.

PEŠ PO SLOVENIJI L. 1828.

A D A L B E R T J. K R I C K E L

(Nadaljevanje.)

V davnini so jo ribiči zgradili sv. Nikolaju na čast. L. 1386. je pogorela, bila spet zgrajena, toda šele 1706. je dobila sedanjo obliko, ki jo stori vsakemu popotniku vredno pogleda. Popolnoma po italijanskem okusu zidana in opremljena z dvema lepima zvonikoma je znotraj velika, lepo okrašena, ima dobro naslikano²⁴ kupolo ter je opremljena s prekrasnimi orglami.

²⁴ Kupola je bila tedaj res še samo naslikana na stropu.

Strop je napravil umetnik Iulius Gualeus. Mojstrsko je isti umetnik poslikal strop v zakristiji.²⁵

11. novembra 1828.

Grad. Predmestja

Danes sem se napotil k Nj. Ekscelenci gospodu guvernerju grofu pl. Schmidburgu, da se mu predstavim. Že tamkajšnje prijazno služabništvo mi je bilo dobro znamenje. Pripravljen sem bil in po kratkih minutah sem stal pred mladim Ekscelenco. Izročil sem svoje listine, prečital je odprto priporočilno pismo in bil tako dobrotljiv, tako mil in prijazen, da sem presunjen od spoštovanja zapustil palačo.

Popoldne, ko se je vreme hotelo nekoliko zvedriti, sem šel na Grad. Kdor hoče glavno mesto Kranjske natanko pregledati od blizu, hkrati pa uživati razgled po mikavni pokrajini, ta se vzdigni kakor jaz na z okoli in okoli z zelenjem obdani Grad, da si ogledaš na vseh straneh dele mesta. Proti severu imaš razgled na vedno bolj se dvigajoče Kamniške Alpe, ki imajo svoje ime po mestu Kamniku, na njih pobočjih se pa krasno poda množica krajev in gradov; bolj proti zahodu se dviga dražestna dvoholmna Šmarna gora z božjepotno cerkvijo. Zahodno je ure dolgo polje,²⁶ ki ga oklepajo poraščeni griči in kjer se v daljni daljavi lahko s svojimi tremi vrhovi vidi Triglav, najvišja gora Kranjske, ki ga pa kakor Ljubelja danes zaradi

²⁵ Pisec pač misli na strop knjižnice v bogoslovju.

²⁶ Mož je bil gotovo brez kompasa.

vedno gostejše megle nisem mogel razločiti. Pod seboj vidiš lepo mesto Ljubljano.

Kdaj je bil zgrajen grad, se ne ve gotovo. Nekateri pravijo vojvode koroški, drugi pokneženi grofje iz Kranja naj bi ga bili sezidali v 10. stoletju. Grajsko dvorišče je zelo veliko in cerkev je posvečena sv. Juriju. Ves grad je preurejen za kaznilnico.

Predmestja Ljubljane so bila nekdanj revne vasi, sedaj pa tvorijo celoto z mestom, ne da bi za njim zastajala glede lepih hiš in snažnosti. Taka so: 1. *Šentpetrsko predmestje* od zagrebške strani.²⁷ Najimennitnejše poslopje je vojašnica²⁸ in najkrasotnejša cerkev Ljubljane sv. Petra cerkev, ki mi je zaradi svoje slikarije in zaradi izvrstnosti svojih slik njena notranjost najbolj všeč. Škoda, da stoji tako skrito. Nekdaj je baje stala sredi mesta²⁹ in bila zidana 1385. Leta 1472. so to božjo hišo Turki popolnoma razdejali. Kamen ob vhodu v cerkev spričuje tako. Na prostoru stare cerkve je bilo pa to novo krasotno poslopje sezidano po najlepšem okusu leta 1700. Kupola je svetla in še živahne freske je napravil Qualeus.³⁰ Poleg

²⁷ Pomisliti moramo na plovno Ljubljanico in Savo, ki sta v tedanjih časih, ko še ni bilo železnice, vezali Ljubljano z Zagrebom, Karlovška cesta pa dolensko stran s Karlovcem.

²⁸ Seveda šentpetrska.

²⁹ Pisec je bil slabo poučen, ker je stala vedno zunaj obzidanega mesta.

³⁰ Tako so mislili še nedavno, dokler pri popraviljanju niso v laterni kupole našli signature Franceta Jelovška s pristavkom, da je 17. avgusta 1731. pričel slikati kupolo. Zamenjava je pač najboljšo spričevalo za našega največjega freskanta.

Lekarna »Pri angelu«

Dr. G. PICCOLI

LJUBLJANA

Tyrševa cesta 6

Nasproti nebotičniku

Telefon števil. 28-35



Najmoderneje urejena lekarna. Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. / Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. / Izdeluje malinovec najboljše kakovosti (na malo in na veliko). Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.

Naročila točno po povzetju

Ako potrebujete

tiskovine, kataloge, ilustracije, prospekte in se ne morete odločiti, v kakšni tehniki naj se izdelajo, se blagovolite obrniti na

Jugoslovansko tiskarno

V LJUBLJANI

Brzojavni naslov:
JUGOTISKARNA LJUBLJANA

Umetniški grafični zavod v katerem so zastopane vse moderne grafične panoge. — Vsa grafična dela se izvršujejo lepo, solidno in po zmerni ceni

BAKROTISK, OFFSET- IN
LITOGRAFSKI TISK
K L I Š A R N A
TISKARNA ZA KNJIGO-
IN UMETNIŠKI TISK

mnogih slik v 11 oltarjih se odlikuje »Klanje nedolžnih betlehemskih otročičev«³¹ kot slika in sv. Peter v velikem oltarju kot kiparsko delo.

Drugo predmestje je *Bojana*³² med Ljubljano in Šentpetrskim predmestjem, ki spada tudi v župnijo te cerkve. Hiše so tu najbolj skromne.

3. *Šentjakobsko predmestje* s cerkvijo sv. Jakoba.
4. *Gradišče* s cerkvijo nemškega viteškega reda.

5, 6. *Krakovsko* in *Trnovsko predmestje*, ki ju loči potok Gradaščica. V Krakovem so nekdanj stanovali ribiči, ime ima pa po Krakovo (strelišče).³³

7. *Kapucinsko predmestje*, med vsemi najlepše, z lepim trgom pred cerkvijo Matere božje³⁴ in z nič manj lepo frančiškansko cerkvijo, kamor vodijo lepe kamnite stopnice. Zunaj ima dva lepa zvonika, znotraj je pa skoraj daljša nego stolnica. Veliki oltar stoji na sredi³⁵ in slike bi bile še bolj vredne pozornosti, če bi okviri ne bili tako zelo okrašeni.

³¹ Po Rubensu posneto Metzingerjevo delo.

³² Seveda Poljane.

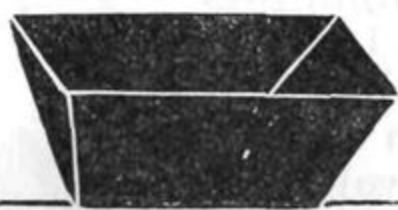
³³ »Krakovo« menda izvaja iz nemškega »krachen«, ker ime razlaga s »streliščem«, toda ime izvira iz močvirne zemlje, kjer rasto rastline, ki se po slovensko imenujejo »krak«.

³⁴ Ta pomota je popravljena že spredaj.

³⁵ Morda je pisca zmotila lavretanska kapela za oltarjem.

(Dalje prihodnjič.)

NAJVEČJI SLOVENSKI DENARNI ZAVOD



MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Lastne rezerve nad din 26,000.000.—

Prirastek novih vlog v januarju 1938.
din 14,075.000.—

Prirastek novih vlog v februarju 1938.
din 10,694.000.—

Prirastek novih vlog v marcu 1938.
din 10,572.000.—

Vloge so vsak čas razpoložljive

Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

V Ljubljani, mesca septembra 1938.

MOJI SOŠOLCI

D R. F. G Ő S T L

(Nadaljevanje)

II.

Od 48 maturantov si je 16, torej ravno tretjina, izvolila bogoslovje; od onih, ki so se posvetili posvetnim študijam, so postali 3 odvetniki, 4 notarji, 4 zdravniki, ostali uradniki najrazličnejših kategorij — filozofskim naukom, oziroma profesuri, se ni posvetil nobeden.

Zvečine so služili vojake kot prostovoljci enoletniki, vendar si za stalno ni izvolil nikdo vojaškega stanu, ako izvzamem enega zdravnika.

Spomniti se hočem najprej umrlih tovarišev. O nekaterih mi je le zelo malo znano. O umrlih duhovnikih mi je sporočil nekaj podatkov tovariš Janez Hladnik, župnik in duh. svetnik v št. Vidu pri Stični. Hvalen sem mu za to prijaznost.

Prvi se je poslovil od tega sveta Fran *Guzelj*, rojen v Hotovljah, ki je umrl kot bogoslovec. Mirna, dobra duša. Že kot gimnazijec je v »Vrtcu« priobčil pesmi in razne črtice.

Tudi Vrhničan Pavel *Lenassi* je umrl zelo mlad, kratko po posvečenju v mašnika. — O *Jos. Benkovcu*, ki je vstopil v tržaško bogoslovnico, nisem mogel poizvedeti ničesar. — *Alojzij Krainer*, rojen v Stari Cerkvi na Kočevskem, je bil kaplan v Čatežu pri Brežicah in pri Sv. Križu nad Litijo in umrl kot župnik v Črmošnjicah 9. maja 1904.

S posebno ljubeznijo se spominjata Hladnik in p. Žužek Janeza *Mekša* iz Hotedršice. Bil je sin revnega bajtarja in krojača. Ker je kazal veliko veselja do učenja, ga je dal oče v Idrijo, kjer je dovršil 3. in 4. razred osnovne šole in prišel nato v Ljubljano na gimnazijo, kjer se je moral ves čas otepati z veliko revščino. Takrat so nekatere rodbine dajale revnim dijakom kosilo in tako je hodil tudi Mekš k nam in nekaterim sorodnim rodbinam na obed, kajti v Alojzijevišče ni bil sprejet. — Bil je tiha, skromna in ponižna duša, radi smo ga imeli vse tovariši. P. Žužek ga označuje, da je bil priden kot čebelica ter si prizadeval tudi pozneje za splošno izobrazbo. — Hladnik pa navaja, da se je v semenišču učil češčine in v »Slovcu« priobčil prevod neke češke povesti; zanimal se je zlasti tudi za Don Bosca ter njegovo skrb za zanemarjeno mladino ter o tem v »Slovcu« in »Zgodnji Danici« priobčil več člankov. Kot tretjerednik je bil voljen za semeniškega knjižničarja in kot četrtoletnik je vodil govorniške vaje. Bil je kaplan v Logatcu in Hrenovicah ter ekspozit v Rakitnem, župnik v Planini in na Trsteniku, kjer je umrl v aprilu 1928. Kot dijak in kot duhovnik je bil sicer vedno slabotnega zdravja, vendar je učakal 64 let. »Duhovni pastir« je priobčil mnogo njegovih pridig, zlasti o vzgoji, 1927. je izdal v samozaložbi knjižico o gmotnem stanju slov. duhovščine in kako bi se dalo izboljšati.

Vrhovšek Franc je bil eden naših starejših kolegov (rojen 1859.) iz Leskovca. Nižjo gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, na višji je bil v Alojzijevišču. Bil

Trgovcu in obrtniku zadosten kredit

Tema dvema je danes kredit potreben bolj kakor kdaj prej

S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novembra leta 1908. ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov potrebne in kredita vredne osebe in tvrdke, zlasti pa tiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo

Lasna denarna sredstva so znašala 31. decembra l. 1932. din 2,801.332-84

Varnostni zaklad din 1,406.628-60

Rezervni zaklad din 995.976-18

Za vso Jugoslavijo: KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE V LJUBLJANI

Ako potrebujete

tiskovine, kataloge,
ilustracije, prospekte
in se ne morete odločiti, v
kakšni tehniki naj se izdelajo,
se blagovolite obrniti na

Jugoslovansko tiskarno

V LJUBLJANI

Brzobjavni naslov:
JUGOTISKARNA LJUBLJANA

Umetniški grafični zavod
v katerem so zastopane vse
moderne grafične
panoge. — Vsa grafična
dela se izvršujejo lepo,
solidno in po zmerni ceni

BAKROTISK, OFFSET- IN
LITOGRAFSKI TISK
K L I Š A R N A
TISKARNA ZA KNJIGO-
IN UMETNIŠKI TISK

je kaplan v Sodražici in župnik v Dolenji vasi. Umrl je v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu ter bil pokopan v Šmihelu.

Zakrajšek Fran, rojen na Blokah, mi je bil kolega že v vadnici. Na gimnaziji je bil vedno odličnjak. — Živahen, vesel in šegav je bil izredno priljubljen pri vseh kolegih. Bil je kaplan v Postojni, župnik na Dragi pri Čabru; umrl je v septembru 1900.

Janez Oblak, v šoli s priskokom starejši, v razliko z istoimenskim kolegom, se je porodil v Jami v župniji Mavčiče 1863. Osnovno šolo je obiskoval v škofji Loki, v gimnaziji je bil kot odličnjak sprejet v Alojzijevišče. Bil je kaplan v škofji Loki, potem v Poljanah nad Loko, nato v Ljubljani pri Sv. Jakobu, kjer mu je bil tovariš poznejši tržaški in mariborski knezoškof Andrej Karlin. — 1896. je postal župnik na Bledu. — Na Bledu je pridobil velike zasluge z zidavo krasne nove farne cerkve, oskrbel je — po slovenskih umetnikih — veličastno notranjost, umetniške slike križevega pota so bile dovršene šele po njegovi smrti.

Ko sem 1922. s svojim sinom gimnazijcem peš potoval po raznih krajih naše lepe Gorenjske, sem ga obiskal na Bledu, kjer naju je prav prijazno sprejel. Peljali smo se na otok; po mnogih letih sem zopet veslaril po jezeru. — Na otoku smo se pospeli v zvonik. Posebno zadoščenje mu je bilo, da je otoške zvonove rešil pred rekvizicijo v vojni, nadejal se je tudi za farne, a se ni posrečilo — kljub priporočilom najvišjih krogov.

Za proslavo 45 letnice mature smo se na njegovo željo sešli na Bledu. V ta namen je vse lepo in skrbno

pripravil. Iz Lesc nas je avtobus zapeljal v župnišče, kjer smo se zbrali, šli na naročeni »ručak« v gostilno, potem z dvema okrašenima ladjama na otok, kjer je maševal. Prepeljali smo se potem h Petranu ter napravili sprehod krog jezera preko vasi k hotelu v Saki (pod železniško postajo), kjer je bil skupni obed. V veselih razgovorih in petju smo bili ondi do večernega vlaka, s katerim smo se vrnili domov.

Ko smo slavili 50 letnico mature v Ljubljani, bil je Oblak še čil in izredno dobre volje med nami; nikdo pač ni mislil, da nam ga bo kot prvega ugrabila smrt. Par mesecev nato ga je, na povratku od nekega pogreba, zadela srčna kap na cesti nedaleč od župnišča.

Slavljena nemška pisateljica Handel-Mazetti je napisala roman »Bratec in sestra« (»Brüderlein und Schwesterlein«); večino iste snovi se je pozneje zelo razblinila v »Marjetičnih pismih« (»Ritas Bruck«), katere piše bivša gojenka samostanskega internata svoji nekdanji prednici. — Dejanje se deloma godi v Ljubljani in zlasti na Bledu. — V obeh teh delih se opisuje župnik Oblak (nazivan Oplat) kot vzoren, idealen in požrtvovalen duhovnik blagega značaja in istinite pobožnosti. — To je pač najlepši spomenik, ki ga je postavila tujerodna pisateljica slovenskemu duhovniku.

Popravek tiskovne pomote v 2. številki »Kronike«: Potovanje po Beli Krajini je bilo 1923. (ne 1927.).

Lekarna »Pri angelu«

Dr. G. PICCOLI

LJUBLJANA

Tyrševa cesta 6

Nasproti nebotičniku

Telefon številka 28-35

Najmoderneje urejena lekarna. Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. / Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. / Izdeluje malinovec najboljše kakovosti (na malo in na veliko). Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.



Naročila točno po povzetju

V Ljubljani, mesca decembra 1938.

MOJI SOŠOLCI

D R. F. G O S T L

(Konec.)

III.

Tudi o nekaterih umrlih posvetnjakov ne vem poročati podrobnosti.

Janez Oblak »mlajši« se ni več mučil s študijami, oženil se je z brhko mlinarico ter gospodaril na mlinu. — Ljubljančan *Rudolf Hofmann* je umrl kot železniški uradnik; *Jos. Pauser* iz Ljubljane in *Jos. Pellegrini* iz Slovenske vasi na Kočevskem sta bila uradnika; *Anton Pešec* z Iga je po dovršenem pravoslovju vstopil v policijsko službo pri ravnateljstvu v Gradcu.

Ivan Kosler je absolviriral pravoslovne nauke, potem pa živel kot zasebnik in solastnik velike pivovarne v šiški (danes »Union«) ter mlad umrl. — *Adolf Bohinc* iz Mokronoga, prav priljubljen, vesel kolega, je kot uradnik finančne prokurature v Ljubljani pri kopanju v Sori utonil. — Naš »primus« *Jos. Kržišnik* je po enoletnem prostovoljstvu čez par let umrl na Dunaju (zamenjati ga ne smemo z istoimenskim pisateljem modroslovcem in poznejšim bogoslovcem, ki je umrl kot dekan v Trnovem v Istri. Prišel je leto za nami na Dunaj. Bila sva si dobra prijatelja.)

Karel Seitner je umrl kot upokojeni višji poštni kontrolor v Celovcu. — Tudi *Emil Ankerst* je služboval pri pošti v Opatiji in umrl na Dunaju kot upokojeni poštni ravnatelj. Bil je dober stenograf in risar, oboje je združil v risbah, v obraze vpletel stenografske podatke. Tako je upodobil tudi našega učitelja stenografije prof. Heinricha ter mu poklonil risbo, ki pa vsekakor ni mogla biti posebno posrečena, kajti profesor je vzkliknil: »Moj Bog, ali sem res tako grd!«

Jos. Samotorčan iz Polhovega Gradca je bil brez dvoma eden najbolj talentiranih tovarišev. Pod imenom »Gradačan« je sodeloval pri »Vrtcu« in ob svojih stroških izdal knjižico »Mlada leta«, zbirko mladinskih pripovedk in črtic. — Vpisal se je v pravoslovje na Dunaju, a kmalu ga je zadela nesrečna usoda, obolel je duševno, bil več let v blaznici na Studencu ter v hiralnici v Ljubljani, kjer je umrl 5. aprila 1897.

Peter Košenina je služboval kot okrožni zdravnik v Metliki in v Ljubljani, kjer je bil tudi zdravnik tobačne tovarne. Kot gimnazijec je vodil cerkveno petje pri šolskih nedeljskih mašah pri uršulinkah, ozir. v Križankah. Tudi v »Sloveniji« je vežbal pevce (pri

slavnostih je bil dirigent, častni pevovodja »Slovenije«, in *Jan Jiřek*, dunajski poštni kontrolor, navdušen Čeh in velik prijatelj Slovencev). V Ljubljani je vedno zdravega in čvrstega moža zadela nesreča, da je padel in si zlomil podleht, temu se je pridružila nova tvorba »sarcom« ter mu povzročevala mnogo bolečin, katerih ga je rešila smrt 1928.

Jos. Šavs iz Preddvora je bil kot medicinec vojaški štipendist z obveznostjo, služiti določeno število let kot vojaški zdravnik, ostal pa je v cesarski službi tudi nadalje. Bil je prideljen vojaškim bolnicam, imel zvečine prav lepe garnizije (v Bosni, Meranu na Tirolskem in v Zagrebu). V prvih letih je bil tudi za eno leto komandiran v nadaljnjo strokovno izvežbanost na kirurško kliniko prof. Alberta na Dunaju. Upokojen je bival v Zagrebu, a prav rad prihajal v ožjo domovino. Umrl je 1930.

Henrik Jabornegg pl. Altenfels je bil v gimnaziji ljubezniv in Slovencem prijazen, obiskoval je tudi pouk v slovenščini, ki za one iz »nemškega« oddelka ni bil obvezen ter se ga tudi niso udeleževali. Postal je advokat v Celju in se po prevratu preselil v Gradec. Bivanje v tedaj še zelo ponemčenem Celju (kjer je bil nekaj let župan) in v pratevtonskem Gradcu pa ga je tako premenilo, da ni hotel o Slovencih nič slišati ter nikdar ni odgovoril na naša prijazna vabila na naše spominske sestanke, dočim so bili drugi Nemci vedno vzgledno kolegialni.

Edvard Steska je bil pravi matematični ženij, žal da ni študiral te stroke, temveč se vpisal v pravoslovje. Ker se je zaradi kruha moral ukvarjati s lekcijami in vzgojiteljstvom, ni mogel dovršiti tega študija ter se mu je šele po prevratu posrečilo, da je dobil arhivarsko mesto v ministrstvu na Dunaju, kateri posel je z izredno marljivostjo opravljal. Umrl je 1926.

Maks Pirc je postal advokat v Ljubljani. K razgovoru radi 50 letnice mature je redno prihajal, par dni pred njo pa je nenadoma izvršil samomor, kar nas je vse zelo presenetilo. Še dan poprej sem ga srečal in z njim govoril, kazal ni niti najmanjše otožnosti ali razburjenosti.

Avgust Drukar iz Kranja je bil v gimnaziji in na Dunaju odličen pevec. Kot notarski kandidat je služboval v Ljubljani, kot notar v Gornjem gradu, v Laškem in Celju. Obolel je, šel zdravja iskat na kliniko v Zagreb, a po operaciji umrl 9. julija 1930. Bil je neumoren narodni delavec, zlasti v prosep družbe sv. Cirila in Metoda, in izredno priljubljen družabnik.

Ako potrebujete

tiskovine, kataloge,
ilustracije, prospekte
In se ne morete odločiti, v
kakšni tehniki naj se izdelajo,
se blagovolite obrniti na

Jugoslovansko tiskarno

V LJUBLJANI

Brzojavni naslov:
JUGOTISKARNA LJUBLJANA

Umetniški grafični zavod
v katerem so zastopane vse
moderne grafične
panoge. — Vsa grafična
dela se izvršujejo lepo,
solidno in po zmerni ceni

BAKROTISK, OFFSET- IN
LITOGRAFSKI TISK
K L I Š A R N A
TISKARNA ZA KNJIGO-
IN UMETNIŠKI TISK

Karel Pleiweiss, dasi 1864. rojen v Ljubljani, je bil prav za prav Kranjčan. Tam je tudi obiskoval nižjo gimnazijo. Bil je notar v Radečah pri Zidanem mostu, v Višnji gori, Novem mestu in slednjič v Ljubljani, kjer je umrl v maju 1938. po dolgem bolehanju za rakom. Rad je zahajal v družbo in pri naših spominskih sestankih celo spesnil verze v slovenskem, nemškem, latinskem in celo grškem jeziku v zabaven kvotlibet.

Tik pred 55 letnico smo dobili obvestilo, da je smrt ugrabila Adolfa Langofa, vladnega svetnika v Gradcu. Rojen je bil v Mozlju na Kočevskem. Ljubeznivi kolega je vedno rad prihitel na naše spominske sestanke.

Josip Kušar, sin občespoštovanega ljubljanskega trgovca z žitom, poznejšega predsednika trgovske zbornice in (politično malopomembnega) državnega poslanca, se je že v vadnici pri narodnem učitelju in pisatelju Ivanu Tomšiču navzel velike narodne navdušenosti, s katero se je kasneje udeleževal v dunajski »Sloveniji«. — Na Dunaju je služil v prvem letu kot prostovoljec pri dragoncih. Bodi mi dovoljeno, da navedem par dogodkov iz tega časa. Moj stric je prihajal nakupovat si blaga za svojo veletrgovino na Dunaj in v Brno. Povabil nas je tedaj štiri sorodnike sošolce v takratni edini dunajski variete v 9. okraju »Orfej«. Veselo razpoloženje nenadno prekine Kušar z besedami: »Jutri dobim 14 dni hišnega zapora.« »Kako to?« »Ker sem v bluzi, nisem utegnil, da bi šel domov in oblekel predpisano suknjo (Waffenrock), a v prvi vrsti sedi moj ritmojster v civilu.« »Morda pa ne bo tako hudo,« pripomnim, »saj se je sam še težje pregrešil.« Bilo je namreč oficirjem strogo prepovedano, hoditi v civilu, kaj še posegati zabavišča v civilni obleki. — »Ti ga ne poznaš. Največja radost mu je, ako more koga kaznovati. In ali si že pozabil na latinska pregovora ‚Quod licet Jovi, non licet bovi‘ in ‚Duo si pociunt idem, non est idem‘. — Kušarjevo prerokovanje se je obistinilo. Nekateri takratni avstrijski častniki so naravnost sovražili izobražence-prostovoljce. O tem ritmojstru nam je tudi povedal značilno zgodbo. V polku je bil prostovoljec, sin bogatega dunajskega žida. Pri jahalnih vajah je antisemitski ritmojster razdelil novince tako, da je žid jahal kobilo, za njim pa drugi tovariš žrebca. V diru naokrog naskoči žrebec kobilo ter ugrizne ubogega žida v stegno, prizadevši mu hudo rano. Ritmojster pa se je na glas smejal. — V »Sloveniji« je zlasti v zabavnem delu skušal vedno uprizoriti kaj zanimivega; bil je tudi dober pevec. V Ljubljani je bil koncipient pri dr. Iv. Tavčarju; vesel in zabaven družabnik zlasti pri omizju »pri roži«. Postal je potem advokat v Kranju. Zlasti je deloval kot »Sokol«, v Ljubljani mu je ustanovil in poveljeval jahalni odsek. V Kranju sem ga parkrat obiskal. Stanovanje je bilo pravcati zimski vrt, ker je soproga z veliko vnemo gojila cvetje. Bil je vedno zelo gostoljuben. Obolevši je iskal zdravja v Rogaški Slatini, a vrnil se je slabši v Kranj, kjer je umrl 28. julija 1913. Narodno mesto je zelo žalovalo, dva Sokola sta bila vedno na častni

Trgovcu in obrtniku zadosten kredit

Tema dvema je danes kredit potreben bolj kakor kdaj prej

S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novembra leta 1908. ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov potrebne in kredita vredne osebe in tvrdke, zlasti pa tiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo

Časna denarna sredstva so znašala 31. decembra l. 1932. din 2,801.332-84

Varnostni zaklad din 1,406.628-60

Rezervni zaklad din 995.976-18

Za vso Jugoslavijo: **KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE V LJUBLJANI**

straži ob mrliški postelji, pokriti s trobojnico. Pogreb je bil veličasten.

S tem završim spomine na umrle sošolce. — Od 48 maturantov nas je ostalo še 20, po 55 letih zelo ugodno število. 5. septembra 1938. smo se sešli k 55 letnici, katere se razen enega, slučajno tu bivajočega, inozemci niso mogli udeležiti; sestalo se nas je torej le 11. Radi popolnosti naj pa navedem imenoma vse živeče:

1. Bleiweis-Trsteniški Janko, umirovljeni višji magistratni svetnik v Ljubljani.
2. Bonač Franc, upokojeni svetnik finančne delegacije v Ljubljani.
3. Česenj Andrej, upok. župnik, bivajoč v Vavti vasi pri Novem mestu.
4. Fajfar Jurij, upok. sodni svetnik v Ljubljani.
5. Dr. Geiger Ivan, upok. šef-zdravnik južne železnice v Ljubljani.
6. Dr. Göstl Fran, upok. primarij umobolnice v Ljubljani.
7. Hafner Matej, notar v Ljubljani.
8. Heinzmann Albert, duhovnik v Münchensthalu pri Dunaju.
9. Hladnik Janez, župnik, duh. svetnik v št. Vidu pri Stični.
10. Dr. Kuhar Andrej, notar v Ljubljani.
11. Lesar Janez, župnik v Šmartnem pod Šmarno goro.
12. Majer Franc, privatni uradnik na Dunaju.
13. Dr. Pessiak Viktor, dvorni svetnik na Dunaju.
14. Preshern Dominik, upok. rač. ravnatelj v Celovcu.
15. Seigerschmied Matija, prelat in župnik v božjepotni Mariji Bistrici v Hrv. Zagorju.
16. Slak Matija, župnik na Brdu pri Podpeči.
17. Verderber Alojzij, upok. višji računski svetnik v Gradcu.
18. Vovk Jakob, tajnik splošnega rentnega in zavarovalnega zavoda na Dunaju.
19. Zupanc Ignacij, župnik v Predoslju pri Kranju.
20. P. Žužek Alojzij, jezuit v Mariboru.

Popravek. V 3. številki »Kronike« pri opisu Jan. Oblaka se je povsem pokvaril naslov povesti Mandel-Mazetti, ki se glasi: »Ritas Briefe« (Marjetičina pisma).

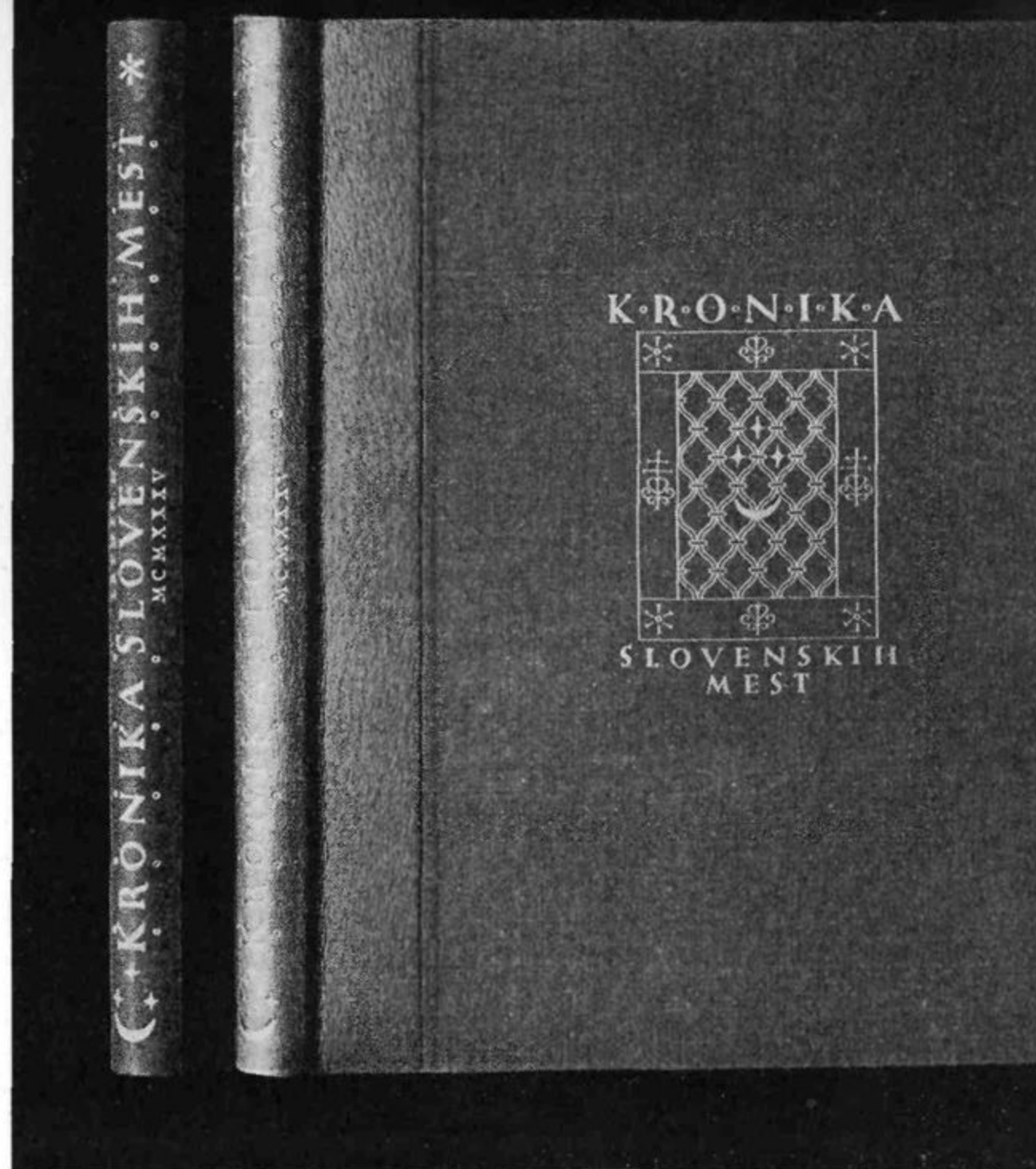
PEŠ PO SLOVENIJI L. 1828.

A D A L B E R T J. K R I C K E L

(Nadaljevanje.)

Zvečer sem jo mahnil v pivovarno,³⁶ v posebno sobo, kjer je skoraj vse igralo in kadilo. Krenil sem v ozadje in bil tako srečen, da sem prišel k mizi, kjer so sedeli umetniki, slikarji in kiparji, ki so bili čisto po mojem skromnem načinu in kjer smo govorili o umetnostnih zakladih Italije.

³⁶ Najbrž v Merkovo, pozneje Aurovo pivovarno v sedanjih Wolfovi ulici, kjer je pivnica, »Vagon« imenovana, tudi v poznejših časih zbirala duševne delavce, zlasti tudi Jurčičev krog. Ko so »Belega konjička«, kakor se je gostilna imenovala, z »Vagonom« l. 1898. podrli, so sezidali hišo, kjer je sedaj Oražnov dom.



zvirne platnice »Kronike slovenskih mest«

ZA Ob koncu letnika: KRONIKO IZVIRNE PLATNICE

Malo je danes bralcev, ki bi ne bili obenem tudi ljubitelji lepe knjige, še manj pa naj bi bilo tistih, ki bi si za Kroniko ne preskrbeli lepih izvirnih platnic!

Platnice za Kroniko so poceni!

Celo platno stane din 30.—. Polusnje din 40.—. To so cene za platnice, ako Vam jih pošljemo, da sami daste vezati Kroniko. Če pa jo pošljete nam, da jo pri nas tudi vežemo, doplačate za vezavo še din 15.—

Prosimo, naročite z dopisnico takoj za Kroniko platnice, da boste čimprej postreženi

Saj je ta naša revija trajne vrednosti, ki po svoji opremi in vsebini zasluži, da ji kupite lepo in trpežno obleko

12. novembra 1828.

Zgodovinske znamenitosti

Deloma še vedno nestalno vreme, deloma pa javna knjižnica s svojimi številnimi knjigami me je zadrževala, da nisem zapustil Ljubljane. Odpravil sem se torej na šolski trg³⁷ v krasno licejsko poslopje, kjer se je v drugem nadstropju nahajala knjižnica.³⁸ Zelo prijazno in uslužno me je sprejel skriptor *Kastelliz*.³⁹ Pustil sem si dati kroniko Kranjske⁴⁰ glede na Ljubljano, kjer sem nato kot najpomembnejše našel naslednje date:

Leta 1000. je Ljubljano razsul potres.

Leta 1006. je razsajala kuga.

Leta 1143. je priredil mejni grof iz Kranja imeniten turnir.

Leta 1200. so bili pregnani templarji.

Leta 1269. je Otokar, kralj Češke, osvojil Ljubljano.

Leta 1440. je mesto oblegal Urh, grof Celjski.

Leta 1469. in 1472. so Turki zastonj oblegali mesto.

³⁷ Sedaj Vodnikov trg.

³⁸ Zato Drž. študijsko knjižnico še dandanes imenujejo »licejsko«.

³⁹ Miha Kastelic, ustanovitelj in urednik epohalne »Kranjske čbelice«. Pozneje izvemo, da sta s Kricklom sklenila »večno prijateljstvo«, zato bi bilo pa morda prav, če bi povprašali po Kricklovi zapuščini.

⁴⁰ Valvasorjevo »Ehre d. H. Crain«.

Lekarna »Pri angelu«

Dr. G. PICCOLI

LJUBLJANA

Tyrševa cesta 6

Nasproti nebotičniku

Telefon št. 28-35

Najmoderneje urejena lekarna. Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. / Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. / Izdeluje malinovec najboljše kakovosti (na malo in na veliko). Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.

Naročila točno po povzetju



Leta 1584. so bili Turki tepeni pred Ljubljano.

Leta 1630. je pogorelo vse mesto, ko je razneslo tudi smodnišnico.

Leta 1678. je bila v Ljubljani ustanovljena prva tiskarna.⁴¹

13. novembra 1828.

Knjižnica. Prijetno znanje

Drugi dan sem spet prišel v knjižnico, da si ogledam dvorano in muzej. Prvo, kar sem opazil, je bila izredna snaga. Prva velika dvorana je obsegala lične omare, kjer je bila obilica redkih rudnin in med njimi nemajhno število iz mnogih gora, jam in špilj Kranjske. Knjige v stekleni omari so bile večidel botanične in mineraloške vsebine. Hacquetovo delo⁴² o Kranjski zasluži, da ga tu še posebej omenim. Odtod prideš v 52 korakov dolgo knjižno dvorano, kjer je dosti rokopisov in bakrorezov ter tu študirajoči najdejo za svojo izpopolnitev vse mogoče dobro in lepo. Tu sem videl tudi ogrodje vojne ladje ter še dve umetno izdelani vojni ladji, pa tako veliki, da si sleherni lahko ustvari jasen pojem o takem kolosu. Prva vojna ladja je bila štiri in pol čevlja dolga ter pičila dva široka, druga pa nekoliko manjša.⁴³ Če Bog hoče, bom tako kmalu videl in natura.

Današnji dan je bil prav srečen zame. Ne samo Nj. Ekselenca guverner so me počastili s prijaznim pisanjem, temveč tudi s skriptorjem Castellizem sem se bliže seznanil. Skupaj sva šla zvečer in hotel sem ga povabiti ter potegniti s seboj, ali prehitel me je in bil sem jaz njegov gost. Prav veselo sva prebila večer, a veselje je bilo še večje, ko sta v najino družbo prišla slikar *Langus*⁴⁴ in gospod pl. *Lodanig*.⁴⁵ Tako sem po dolgem času spet ostal bolj dolgo pokoncu, a spal tedaj nisem v svoji zoprni gostilni, pač pa pri svojem novem prijatelju Castellizu.

14. novembra 1828.

Postanek Ljubljane

Vsa lega tik Italije, pod Storicom, na isti stopinji z nekdanjo Panonijo, s predgorjem Cetrus priča, da je Ljubljana rimska Aemona. Leta 452. je hunski kralj Atila Aemona popolnoma opustošil. V 12. stoletju je postala trg, od Italijanov Lubiana imenovan, ker skozi teče Ljubljanica, in leta 1416. je bila na povelje cesarja Friderika povišana v mesto in utrjena. Cerkev nemškega reda jasno priča s še čitljivim napisom, da je bila Ljubljana Aemona in bila sedaj pred 12 leti spremenjena v lepo, mično mesto. Cerkev nemškega reda, čeprav je mala, je znamenita ne samo zaradi tega napisa, temveč tudi zato, ker so jo nemški vitezi sezidali na razvalinah mesta Aemone.

⁴¹ Prva tiskarna je bila Mandelčeva od 1575. do pomladi 1582., čez pičlih sto let je pa Ljubljana res šele dobila drugo tiskarno po Schönlebnovem prizadevanju, ko so dež. stanovi iz Salzburga poklicali tiskarja Janeza Krstnika Mayra, ki je 1678. ustanovil tiskarno v Ljubljani. — To napako je pa zagrešil sam popotni pisec, ker Valvasor obširno poroča o Mandelčevi tiskarni.

⁴² *Oryctographia carniolica* in še polno drugih del.

⁴³ So še vedno v Narodnem muzeju.

⁴⁴ Pravilno: slikar Matevž Langus.

⁴⁵ Pravilno: Leopold Ledenic, ki sicer ni bil plemič, pač pa zaslužen glasbenik in resen glasbeni kritik.

(Dalje prih.)

